

Fer més amb menys, i el màrqueting institucional de l'austeritat

Albert Calderó

(publicat en CORAL, nº 4, febrer de 2009)

Allò de congelar el sou dels polítics queda bé..., potser..., ...segurament, com a mesura publicitària, i com a paradigma de la voluntat d'una institució de gestionar les dificultats que suposa la crisi econòmica i financera; però fins i tot el més ingenu sap ja que això és la xocolata del lloro, o, com diu una altra expressió castissa, que això és estalviar en julivert.

Són benvinguts els gests mediàtics per indicar que s'està fent un esforç d'austeritat. Però aquests gests només tenen sentit si són un indicatiu, un missatge, una mostra d'un conjunt d'altres canvis de conducta de despesa més profunds, més seriosos i més eficaços en resultats d'austeritat econòmica. Com tota operació de màrqueting ben feta, l'austeritat no pot ser pura propaganda desvinculada de les pràctiques quotidianes i contradictòria amb elles; ha de ser un estandard anunciador de moltes altres pràctiques, totes elles rigoroses, solvents i coherents amb els missatges difosos.

De no ser així, no solament la credibilitat de la política d'austeritat cau pel terra, sinó que, en lloc que la institució i el seu govern guanyin ascendent moral, el perden. Per fer un gest mediàtic que de seguida tot el món dirà que és pura enganyifa és millor no fer res i no cridar l'atenció.

Per tant arriba l'hora de posar-se a treballar en verdaderes polítiques d'austeritat, i a esforçar-se des de cada institució en el paradigma de la bona gestió de l'austeritat, es a dir, no es tracta de fer menys, sinó de fer més amb menys.

Hi ha moltes maneres de fer-ne més amb menys en una institució. Però la més important, la més significativa des del punt de vista dels resultats d'estalvi, a gran distància de les altres, no ens enganyem, és estalviar costos de personal, i aconseguir-ho sense disminuir l'eficàcia dels serveis, i, si es possible, augmentant-la.

Arriben fins a mi els esbufecs d'incredulitat, o potser d'impotència, que això que acabo de dir provoca en gairebé qualsevol

responsable polític o directiu de les nostres institucions, sense distinció de colors polítics... És cert que això sona a música extraterrestre. Però és per falta d'hàbit, no perquè sigui impossible.

Donaré una recepta senzilla.

La primera i més elemental és eliminar vacants. És cert que, en sentit estricte, eliminar una plaça vacant de la plantilla no és un estalvi, perquè estem parlant d'eliminar places vacants, no places ocupades. Però sí que és un estalvi perquè, si deixem una plaça vacant sense eliminar-la, de seguida algú de la institució trobarà un argument potentíssim per cobrir aquesta vacant amb un interí o mitjançant oposicions o de qualsevol altra forma. O bé un funcionari excedent demanarà el reingrés. Per tant, cal eliminar vacants l'endemà o el mateix dia en què es produeixin, per jubilació, o per mort, o per qualsevol altra circumstància. Molts diran que aquesta plaça era necessària i que cal cobrir-la. És possible que tinguin raó fins a cert punt. Però també és possible que no, i es pot treballar per fer possible que no.

Alhora cal fer un treball de reorganització perquè sigui possible continuar fent el mateix, o fer-ne més, amb menys gent. Això també és possible. Per exemple, tenim en gairebé totes les institucions una excessiva fragmentació dels departaments, deguda a la tendència de tots els responsables polítics i directius de preferir disposar de personal propi per fer-ho tot en lloc de concentrar els efectius en departaments grans que realitzin una gran diversitat de tasques. Com, alhora, gairebé totes les dependències molt especialitzades sofreixen una variabilitat important de càrregues de treball, totes han tendit a dimensionar-se per al seu moment de màxima càrrega, de manera que la resta del temps, la major part del temps, estan sobredimensionades i treballant a ritme cansí.

Molts anys de bonança econòmica han creat en totes les institucions uns importants excessos de greix. Es poden i han d'eliminar ara. No fer-ho obligarà a aquestes institucions a gastar gairebé tots els seus diners en pagar personal infrautilitzat en lloc de donar serveis a una ciutadania necessitada d'ells.